

Ett barns bästa?

Uppdraget bakom denna skrift är nedanstående punkter från förvaltnings cheferna inom BUN och ON:

- Att kartlägga hur samverkan mellan BUN och ON ser ut idag
- Att genom samtal med rektorer, IFO, fritid titta på hur samarbetet skulle kunna utvecklas mellan skola, IFO och fritid.
- Att se över arbetsgrupper som finns kring ungdomsarbetet,
- Att göra en sammanställning av det arbetet kring ungdomar som görs. Har vi en gemensam syn?
- Behöver en gemensam plattform/vision arbetas fram? Där värdegrund och förhållningssätt diskuteras?
- Kartlägga hur förvaltningarna arbetar tillsammans med andra samarbetspartners såsom polis, föreningsliv, sjukvård, näringsliv i arbetet att ex förebygga eller höja debut ålder när det gäller alkohol, rökning sexdebut.
- Att regelbundet under hösten 2010 och våren 2011 redovisa ovan med förslag på åtgärder

Undertecknad har träffat rektorsgrupp, enskilda rektorer, deltagit i möten med rektorer, elevvårdsgrupper, träffat personal inom BUS, samtalat med IFO chef och arbetsledare inom IFO, deltagit i IFOs behandlingsgrupp, arbetat med samverkan kring enskilda barn och grupper, träffat fritidsgårdspersonal regelbundet samt medverkat i hela människan (Ett samverkansprojekt med organisationen hela människan (socialt arbete på kristen grund), Tanums kommun som från start var delfinansierat av EU)

Jag har valt att fokusera på två punkter:

- Att kartlägga hur samverkan mellan BUN och ON ser ut idag
- Behöver en gemensam plattform/vision arbetas fram? Där värdegrund och förhållningssätt diskuteras?

Dessa punkter bygger på den kommunala samverkan. Först när man tittat över dem och hittat nån gemensam nämnare kan man gå vidare med samverkan externt.

Utifrån samtal jag haft med berörd personal har det blivit tydligt att samverkan på basnivå oftast fungerar utmärkt, men att den övergripande gemensamma viljan inte finns uttalad. Detta gör att personal inom de olika förvaltningarna inte har möjlighet att samverka på det sätt man vill.

Nedanstående slutsatser bygger på de samtal och möten jag haft under det gångna året med personal och ledning, erfarenheter av egna individuella ärenden samt egna reflektioner.

Att kartlägga hur samverkan mellan BUN och ON ser ut idag

Idag finns det ingen strukturell samverkan eller naturliga mötesplatser för personal inom BUN och IFO. Samverkan uppstår kring enskilda barn och familjer.

Inte heller på chefsnivå sker samverkan. Tidigare har IFO chef och rektor för BUS (Barn & ungdoms stöd) träffats och skolkurator har träffat IFOs behandlingsgrupp. Från skolan upplevs det som man ”uppfinner hjulet var gång” och att det egentligen inte finns några strukturer kring samverkan.

Även inom IFO upplevs det som att information som man gått ut med i skolorna, ex BBIC (Barns Behov I Centrum) inte har nått fram.

Personal som arbetat en tid inom IFO och skola känner till varandra och samverkar. Det bygger ofta på tidigare erfarenheter av samverkan ex har skolkuratoren arbetat länge inom skolan och tidigare på IFO vilket gör att det finns personkännedom.

Under hösten 2009 har dock ett nytt försök till samverkan startats där rektorer från norr och IFO chef träffas.

När IFO gör utredning kring ett barn upplever skolan att det inte finns ett tydligt tillvägagångssätt i inhämtande av uppgifter från skola/förskola. Ibland görs inhämtandet av uppgifter vid en gemensam träff eller så kan socialsekreteraren ta kontakt per telefon för att sända ut materialet.

Behöver en gemensam plattform och vision arbetas fram? Där värdegrund och förhållningssätt diskuteras?

Arbetet i skolan riktar sig till alla barn, fritidsgården riktar sig till alla barn och när det gäller IFOs arbete riktar det sig till de barn som behöver lite mer. Med andra ord ser vi på barn och ungdom utifrån olika perspektiv och ska så göra. Det viktiga är att man möts i ett samförstånd om att det är så. Idag finns inte några mötesplatser för att diskutera de frågorna mer övergripande.

Varje verksamhet skriver sina egna mål där ofta ett barns bästa nämns. Vad ett barns bästa är finns det inget kommunalt övergripande antagande kring. När det gäller utsatta barn finns det heller inget gemensamt antagande.

Det finns heller inga regelbundna träffar mellan skola, fritid och socialtjänst där en gemensam syn diskuteras.

Utifrån de samtal jag haft med berörd personal finns en gemensam vilja att få till något bra kring varje barn och familj men det blir inte alltid så lätt att få till då det inte finns någon uttalad gemensam syn eller viljeinriktning, varken på nämnd-, förvaltning- eller enhetsnivå.

Vi har olika regelverk, olika förklaringsmodeller/kunskapsmodeller och är olika organiserade, vilket gör att våra verksamheter styrs olika. Så länge det inte finns en gemensam uttalad viljeinriktning, där personal ges möjlighet att mötas över verksamhetsgränserna, är det omöjligt att möta dessa kulturella och strukturella skillnader i organisationerna.

Att arbeta vidare med

Elevvårdsgrupp EVG

Skolan har elevvårdsträffar en gång i månaden i respektive område. IFO skulle kunna vara deltagare i dessa möten både för att lyfta egna funderingar men också för att ge råd om hur man kan gå vidare i vissa elevärenden.

Elevvårdsgruppen bör sätta upp mallar för vad och hur man hanterar frågor på sina möten; pratar man direkt om barn eller grupper och hur är då dessa barn och föräldrar informerade och vem informerar i så fall. Dessa frågor är viktiga för att säkerställa att någon ansvarar för frågan och för att bevaka etiken.

Om IFO deltar i elevvårdsmöten finns alltid möjligheten att man anser ex att förhållandena kring ett barn kan bedömas så allvarliga att en utredning bör öppnas.

Det finns alltid en risk att berörda familjer/ barn kan uppleva att kontrollen ökar genom att skola och socialtjänst samverkar. Det är viktigt att samverkan innebär möjlighet till stor delaktighet och öppenhet och att familjens/barnets integritet inte åsidosätts.

Medverkan på EVG skulle även kunna ge vinster i att IFO på ett tidigare stadium träffade barn och familj och att det då kan bli frågan om ansökan om stöd istället för anmälan. IFO skulle kunna finnas med vid förstärkta utvecklingssamtal som en naturlig del av skolans elevvårdsarbete.

Medverkan på EVG skulle även höja förståelsen för skolans respektive IFOs arbete och i förlängningen leda till ett närmare samarbete kring barn och familjer, där skolan, familjen och IFO skulle ha en gemensam handlingsplan för hur arbetet ska bedrivas och där alla tar sin del av ansvaret.

Vi behöver få mer kunskap om varandras verksamheter och professioner och bygga upp en tillit för att underlätta samverkan i det som ofta kan vara svåra individärenden.

Gemensam utbildning

Skolan är en fantastisk arena där alla barn finns. För att gemensamt få till en förändring kring ett barn bör det naturliga vara att arbeta nära de personer som finns kring barnet, familjen och skolan. Kan man komma dit att familj, skola och IFO har en gemensam bild av vad som bör göras och vem som gör vad, är prognosen för positiv utveckling/förändring mycket större.

Många familjer med svårigheter upplevs ibland som utarmade, manipulerande eller oengagerade. Tänker vi professionella då på hur många möten de föräldrarna har med skolan, IFO, ev BUP där buden kan vara många om hur de/man ska förhålla sig? Om vi istället kunde arbeta med gemensamma möten, där tydlighet råder om vem, vad och hur man ska arbeta, där det finns en tydlig uppföljning och någon person som tar ansvar för att hålla ihop kommer det att ge ett bättre och snabbare resultat till förändring samtidigt som det ger den enskilde läroaren/handläggaren en trygghet i att fler arbetar åt samma håll och mot samma mål.

För att uppnå en samsyn, en viss grad av gemensam förståelse kring ett problem, bör sektorövergripande utbildning ges. Då finns även möjligheten att klarare definiera olikheterna mellan professionerna och ansvarsgränserna.

Extern samverkan

När det gäller tonårstiden bör det tillsättas en större grupp där fritidsgård, polis, IFO och skola deltar. Den gruppen bör samverka kring tendenser och samordna ev uppsökande arbete. Här finns en stor skillnad i sekretess och roll kring polisens medverkan. Deras huvuduppgift är att bekämpa brott och finna gärningsmän. Men polisen har även ett uppdrag i uppsökande verksamhet och relationsskapande för att bekämpa brott.

Tonårstiden innebär en större rörlighet och man finns i många fler sammanhang än under åren innan. Att fler ögon kan se vad som händer i samhället och uppmärksamma barn/tonåringar som vistas i miljöer som inte är lämpliga ger möjlighet till ett snabbare agerande från samhället för att hjälpa den unge och dess familj. Vi vet idag att det finns ett klart samband mellan skolk, ökande alkohol konsumtion och brott.

Olika professioner rör sig på olika arenor vilket gör att vi har olika bilder av ungdomar. Fritidsgården ser något annat än vad skolan ser, socialtjänsten kommer in när något är fel men har inte en samlad bild av ungdomsgruppen. Skolsköterskan har ofta en god kunskap om vilka barn/ungdomar man bör känna oro kring. Polisen har ofta kunskap kring vilka ungdomar som figurerar i miljöer som inte är lämpliga.

Tillsammans kan man skapa en bild av ungdomsgruppen som ligger nära verkligheten och i och med det också arbeta med insatser som är mer adekvata än om var profession använder endast sin kunskap.

Samverkansgrupper

Samverkan kan ske på många nivåer; kring enskilda barn, kring grupper eller teman eller övergripande. För att få genomslagskraft bör den ske på golvnivå, samtidigt som det bör finnas en övergripande samverkan mellan förvaltningschefer och nämnder.

Att hitta former för och möjligheter till samverkan är ett levande arbete som hela tiden måste utvecklas och förnyas. Nya trender i samhället, ny personal, arbetsbelastning är alla faktorer som spelar in. Man kan inte sitta i sin egen förvaltning och tycka om den andra.

Samverkan bör ses som en kompetenshöjning; inte för att alla ska börja göra allt, utan snarare för att öka förståelsen för den andra yrkesgruppen samtidigt som man själv får större möjlighet att bli tydlig i sin egen profession.

Tittar man på samverkansgrupper som skolan deltar i, är det personal som finns representerade. Rektorererna deltar endast i sina rektorsmöten och EVG.

Inom IFO är det motsatt; där är det IFO-chefen som deltar och personal samverkar kring de enskilda barn och familjer man arbetar med.

Fördelen med att personal deltar är att det blir en mer jordnära samverkan som ger effekt i det direkta arbetet. Samtidigt blir inte spridning av samverkan lika tydlig: den bygger mycket på den enskilda lärarens engagemang och dennes mandat att föra information/kunskap vidare.

Det finns idag ingen övergripande samverkan mellan skolan, IFO och fritidsgården. Samverkan uppstår kring enskilda barn och familjer.

Inom skolan finns Barn och Ungdoms Stödet som möter de barn som behöver något extra.

Inom IFO finns också de barn som behöver mer. Vi vet också att barn med svårigheter ibland vistas på fritidsgården.

Personal från BUS, IFO och fritidsgården bör ges möjlighet till gemensam fortbildning och/eller att under en längre tid träffas för att gemensamt finna ut vad ett barns bästa är. Både inom skolan och IFO pratar man om barns bästa. Inom kommunen finns ingen definition på

vad ett barns bästa är och hur man uppnår det. Idag skriver varje förvaltning sina mål för verksamheten. När det gäller utsatta barn är det många som möter dem och det skulle underlätta om kommunen hade ett gemensamt antagande om vad ett barns bästa är. Vad har kommunen för ambitioner, målsättningar när man skriver ett barns bästa?

Samverkan har funnits på samhällets agenda i många år. Fortfarande är det svårt att skapa en väl fungerande samverkan som uppnår sina syften.

Det som kan ge framgång handlar om samstämmighet mellan parterna, där insatserna ska vara samordnade, ha ett gemensamt mål och det ska finnas en enighet om verk samma metoder

Verklighet får med en stram ekonomi det ibland svårare att samverka, ty kostnaderna kan förhindras inom ett område men komma fram som en större kostnad inom ett annat. När det gäller kostnader kring barns behov finns det i slutet en tvingande lagstiftning som kostar så mycket mer i barns liv och i en kommunal budget. Det vore orimligt att tro att samverkan skulle göra att dyra placeringar försvann, men en del av dem kan man med gemensamma krafter motverka. Ser man sen på samhällets kostnader i form av brott, skadegörelse och så vidare, kan man minska kostnaderna.

Samverkan kan effektivisera ens jobb, men kostar också mycket tid och förståelse för andra verksamheter. Vinsterna är att familjer kan uppleva en mer sammanhållen bild av vad som bör göras.

Tittar man på tonåringar så minskar brott om vi gemensamt hjälps åt att se och förstå ungdomskulturen.

Barnet eller ungdomen får stöd mycket snabbare när verksamheterna hakar i varandra.

Att se över inom IFO

- Att under en utredning arbeta med skolan som en del av utredningen där inhämtandet av information sker vid personaliga möten.
- Att se skolan som en stor del av barns liv och genom det få samtycke från föräldrarna till ett närmare samarbete.
- Att ta del av skolans kunskap kring den pedagogiska situationen i skolan och barnets förmåga och mognad.
- Att se BUS som en resurs i utredningsarbetet.
- Att under pågående insatser från IFO kontinuerligt ha uppföljningar med föräldrar/barn/skola/ev andra professionella instanser i form av arbetande möten, inte bara uppföljning som lätt kan bli enbart informationsmöten.
- Att personal från IFO ges möjlighet att delta i det förebyggande ungdomsarbetet, ex samrådsgrupp med polis/skola/fritid samt delta i planering kring ungdomsaktiviteter.

Att se över inom skola

- Att tidigt bjuda in personal från IFO då man känner oro för barn/familj eller grupp.
- Att se över hur elevvårdsarbetets gång ser ut. Det finns många skolor och arbetet ser olika ut.
- Att personal ges möjlighet att delta i samrådsgrupp med IFO/polis/fritid
- Att skolan ansvarar för och arbetar utifrån den barngruppen de har och inte tänker att den kan ändras – Vi har de barn vi har!
- Att ta hjälp av socialtjänstens kompetens för att se hela barnet/familjens sociala livssituation.

Som tidigare framkommit finns det gott om bra samverkan på individnivå. För att det ska finnas möjlighet att utveckla samverkan bör nämnderna närma sig varandra. Sker det

diskussioner i respektive nämnd om hur man gemensamt kan arbeta för att övergripande visioner skall skapas kring arbetet med barn som far illa eller riskerar att fara illa? Till sist är det ekonomi som styr förutsättningarna för samverkan och finns det inte ett gemensamt förhållningsätt/riktlinjer nämnderna emellan faller lätt samverkan på "golvnivå".

Reflektioner

Samverkan - Att verka samman parallellt

Samarbete – Att arbeta gemensamt vilket gör att normer och värderingar ändras

Det finns sällan någon som inte medger att samverkan är något som är bra och behövs när det gäller barn som far illa eller riskerar att fara illa. Men i verkligheten har samverkan ofta byggts kring enstaka projekt, enskildas drivkraft, eldsjälur, eller utifrån vinster för den egna verksamheten. Detta gör att det är stor skillnad mellan det uttalade ordet och verkligheten.

För mig har det blivit tydligt att samverkan på basnivå fungerar och att det där finns en vilja att gemensamt göra gott för individer och grupper. Det som saknas är en övergripande vilja/struktur för samverkan.

En väl fungerande samverkan kräver engagemang och tydlig styrning på ledningsnivå och framförallt på politikernivå. En uppgift för ledningen är att legitimera samverkan på lägre nivåer.

En struktur för samverkan på ledningsnivå möjliggör nödvändiga överenskommelser, ansvarsfördelning, uppföljning osv.

Att eftersträva bättre resursutnyttjande och att undvika dubbelarbete är goda skäl till samverkan, men en dold agenda där syftet är besparningar i den egna verksamheten är förödande för samverkan

Myndigheter har med stöd i 6§ Förvaltningslagen en skyldighet att samverka och en särskild skyldighet att samverka kring barn som far eller riskerar att fara illa, vilket regleras i skollagen, socialtjänstlagen, hälso- och sjukvårdslagen och polislagen.

Socialtjänsten har ett särskilt ansvar för att aktivt verka för samverkan.

Sverige har skrivit under FN barnkonvention där det bla i 27:e Artikeln står att vi erkänner rätten för varje barn till den levnadsstandard som krävs för barnets fysiska, psykiska, andliga, moraliska och sociala utveckling. Vi ska utifrån de nationella (kommunala) förhållandena och inom ramen för våra resurser vidta lämpliga åtgärder för att bistå föräldrarna och andra som är ansvariga för barnet att genomföra denna rätt.

Vad innebär skälig levnadsnivå för ett barn i Tanum och vad menas i Tanum med ett barns bästa utifrån våra lagar som styr verksamheterna och FNs barnkonvention?

För att få struktur på samverkan bör man på alla nivåer börja arbeta med gemensamma mål, och ansvarsgränser och kanske träffa formella avtal.

Man bör utarbeta riktlinjer inom visa områden, ex samordningsgrupp kring ungdomar.

Möjliggöra för sektorsövergripande möten.

För lyckade samverkansformer krävs att yrkesgrupperna vet varför de ska samarbeta, att målen är klara och går att uppnå, samt att yrkesgrupperna får se konkreta resultat av sitt samarbete.

